

2000

ΟΙ ΜΙΚΡΟΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ
ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΣΤΟ ΚΑΤΩΦΛΙ ΤΟΥ 2000

η συμβολή του ανθρώπινου δυναμικού

**ΟΙ ΜΙΚΡΟΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ
ΣΤΟ ΚΑΤΩΦΛΙ ΤΟΥ 2000**

Η συμβολή του ανθρώπινου δυναμικού

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ

ΑΡΧΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΕΩΣ ΚΥΠΡΟΥ

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 1998

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της πιο πρόσφατης (1995) απογραφής των επιχειρήσεων που διεξήγαγε το Τμήμα Στατιστικής και Ερευνών, οι Μικροεπιχειρήσεις, δηλαδή οι επιχειρήσεις που απασχολούν λιγότερο από 10 άτομα, αποτελούν το 94,8% των κυπριακών επιχειρήσεων. Το στοιχείο αυτό από μόνο του δείχνει τη σημασία και το ρόλο που διαδραματίζουν οι Μικροεπιχειρήσεις στην κυπριακή οικονομία.

Το ποσοστό των Μικροεπιχειρήσεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση είναι εξίσου σημαντικό και φθάνει το 92,5%. Αρκετά έγκαιρα συνειδητοποιήθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση η σημαντικότητα των Μικροεπιχειρήσεων και γενικά των Μικρομεσαίων επιχειρήσεων, αναφορικά με τις δυνατότητες που έχουν λόγω της ευελιξίας τους, της απλής οργανωτικής δομής τους και το οριζόντιο μάνατζμεντ που τις χαρακτηρίζει, στην αντιμετώπιση κρίσιμων οικονομικών και κοινωνικών προβλημάτων. Για το λόγο αυτό από το 1983 η Ευρωπαϊκή Ένωση άρχισε να διαμορφώνει μια συγκεκριμένη πολιτική με τη λήψη σειράς μέτρων για την ενίσχυση των Μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

Σκοπός της μελέτης

Ο βασικός σκοπός της παρούσας μελέτης είναι η διερεύνηση των δυνατοτήτων και των τρόπων παροχής υποστήριξης προς τις Μικροεπιχειρήσεις μέσω του σχεδιασμού και υλοποίησης κατάλληλων προγραμμάτων κατάρτισης και ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού τους, της παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών και της ενίσχυσης της υποδομής υποστήριξης τους.

Μεθοδολογία

Με ένα αντιπροσωπευτικό παγκύπριο δείγμα 347 επιχειρήσεων η έρευνα κάλυψε όλες τις επιχειρήσεις που απασχολούν 5-9 άτομα, στους τομείς της Μεταποίησης, των Κατασκευών και των Υπηρεσιών. Η συλλογή των στοιχείων έγινε με τη συμπλήρωση κατάλληλου ερωτηματολογίου το οποίο απευθυνόταν στους γενικούς διευθυντές -

ιδιοκτήτες των Μικροεπιχειρήσεων του δείγματος. Οι πληροφορίες που συλλέγηκαν αφορούσαν:

- Στοιχεία της επιχείρησης
- Στοιχεία και χαρακτηριστικά των γενικών διευθυντών
- Χαρακτηριστικά της επιχείρησης
- Στρατηγική συμπεριφορά των Μικροεπιχειρήσεων
- Επιχειρηματικό περιβάλλον

Από τη μελέτη προκύπτουν σημαντικές διαπιστώσεις και συμπεράσματα και γίνονται εισηγήσεις με στόχο την αντιμετώπιση των αδυναμιών των Μικροεπιχειρήσεων και την ενίσχυση τους σε σχέση με το συνεχώς αυξημένο ρόλο που αναμένεται ότι θα διαδραματίσουν.

Τα πιο βασικά συμπεράσματα και εισηγήσεις που αφορούν κάποιες γενικές κατευθύνσεις ενεργειών παρατίθενται στη συνέχεια.

Συμπεράσματα

Βασικά χαρακτηριστικά των γενικών διευθυντών των Μικροεπιχειρήσεων

- (i) Η πλειοψηφία των γενικών διευθυντών στις Μικροεπιχειρήσεις είναι ιδρυτές και ιδιοκτήτες των επιχειρήσεων τους. Το 1/3 περίπου από αυτούς είναι αυτοεργοδοτούμενοι.
- (ii) Ποσοστό 20% περίπου των γενικών διευθυντών είναι απόφοιτοι δημοτικού, ενώ το 1/3 περίπου είναι απόφοιτοι Λυκείου. Σημαντικό ποσοστό που φθάνει το 23% είναι απόφοιτοι πανεπιστημίου.
- (iii) Με βάση τα στοιχεία της έρευνας προκύπτουν σημαντικές ανάγκες κατάρτισης για τους γενικούς διευθυντές των Μικροεπιχειρήσεων.

Βασικά χαρακτηριστικά των Μικροεπιχειρήσεων

- (i) Στην πλειοψηφία τους οι Μικροεπιχειρήσεις έχουν σχετικά νεαρή ηλικία, αφού το 41% ιδρύθηκαν στη διάρκεια των τελευταίων 10 χρόνων. Επίσης οι Μικροεπιχειρήσεις παρουσιάζουν έντονο οικογενειακό χαρακτήρα, όπως αυτός προσδιορίζεται από διάφορα στοιχεία αλλά κυρίως από το βαθμό ιδιοκτησίας από το γενικό διευθυντή και την οικογένεια του.
- (ii) Κατά τα χρόνια 1994-1997 οι Μικροεπιχειρήσεις σημείωσαν κάμψη στις πωλήσεις τους και το ποσοστό των εξαγωγικών Μικροεπιχειρήσεων παρέμεινε σε χαμηλό επίπεδο, που δεν ξεπέρασε το 7% κατά το 1997. Κυριότερος δε εξαγωγικός προορισμός των Μικροεπιχειρήσεων που εξάγουν είναι η Ευρωπαϊκή Ένωση.
- (iii) Ο πιο έντονος ανταγωνισμός που αντιμετωπίζουν οι Μικροεπιχειρήσεις προέρχεται από άλλες μικρές κυπριακές επιχειρήσεις.
- (iv) Η μέχρι τώρα εμπειρία των Μικροεπιχειρήσεων από την Ευρωπαϊκή πορεία της κυπριακής οικονομίας, ήταν αρνητική στην πλειοψηφία των περιπτώσεων.

Η στρατηγική συμπεριφορά των Μικροεπιχειρήσεων

- (i) Με βάση τα στοιχεία της έρευνας, σημαντικό ποσοστό των Μικροεπιχειρήσεων και στους τρεις τομείς, της Μεταποίησης, των Κατασκευών και των Υπηρεσιών, εφάρμοσαν ως στρατηγική αύξησης των πωλήσεων, την προώθηση υφιστάμενων προϊόντων σε υφιστάμενες ή νέες αγορές.
- (ii) Κύρια στρατηγική των Μικροεπιχειρήσεων σε σχέση με τα προϊόντα και τις υπηρεσίες τους, ήταν η παραγωγή προϊόντων χαμηλού κόστους.

- (iii) Για την περίοδο μέχρι το 2000, ως σημαντική στρατηγική επιλογή παραμένει και για τους 3 τομείς η εξεύρεση νέων αγορών με υφιστάμενα προϊόντα, ενώ αναμένεται κάποια οριακή στροφή των Μικροεπιχειρήσεων προς τη στρατηγική προώθησης νέων προϊόντων σε νέες αγορές.
- (iv) Στην πλειοψηφία τους οι Μικροεπιχειρήσεις παρουσίασαν χαμηλή επικερδότητα κατά την περίοδο 1994-1997. Η εκτίμηση της πλειοψηφίας είναι ότι θα παρουσιάσουν μείωση του κέρδους τους μέχρι το 2000.
- (v) Τα πιο σημαντικά οικονομικά προβλήματα που αντιμετώπισαν οι Μικροεπιχειρήσεις τα τελευταία τρία χρόνια ήταν η μειωμένη ρευστότητα, η πτώση του κύκλου εργασιών και η μείωση του ποσοστού κέρδους. Για την περίοδο μέχρι το 2000 προβλέπεται ότι τα ίδια αυτά προβλήματα θα συνεχίσουν να υπάρχουν ως τα κύρια οικονομικά εμπόδια στην ανάπτυξη των Μικροεπιχειρήσεων.
- (vi) Για την περίοδο μέχρι το 2000 φαίνεται ότι γίνεται αντιληπτή η αναγκαιότητα της εισαγωγής νέων προϊόντων και υπηρεσιών αφού αναμένεται αύξηση του ποσοστού των επιχειρήσεων σε όλους τους τομείς, οι οποίες εκτιμούν ότι θα εισάξουν νέα προϊόντα και υπηρεσίες στην παραγωγική τους διαδικασία.
- (vii) Η συνεργασία Μικροεπιχειρήσεων με άλλες επιχειρήσεις στην Κύπρο και στο εξωτερικό είναι περιορισμένη και αφορά κυρίως την προμήθεια πρώτων υλών και υπεργολαβίες.
- (viii) Η κατάρτιση και η επιμόρφωση του προσωπικού πάνω σε μόνιμη και συνεχή βάση δεν αποτελεί ακόμα ιδιαίτερα σημαντική στρατηγική επιλογή με στόχο τη βελτίωση της παραγωγικής διαδικασίας. Αρχίζει όμως να συνειδητοποιείται η σημασία της από τις Μικροεπιχειρήσεις, ιδιαίτερα για την πορεία προς το 2000.

Τα χαρακτηριστικά του ανθρώπινου δυναμικού των Μικροεπιχειρήσεων

- (i) Η επαγγελματική κατηγορία του "Διευθυντή" κατέχει το υψηλότερο ποσοστό της συνολικής απασχόλησης σε σύγκριση με τις άλλες ευρείες κατηγορίες, ενώ το ποσοστό επιστημονικού προσωπικού στις Μικροεπιχειρήσεις είναι ιδιαίτερα χαμηλό (3,5%) σε σύγκριση με το σύνολο της οικονομίας που ήταν 21,4% το 1995.
- (ii) Στις Μικροεπιχειρήσεις απασχολούνται συγκριτικά περισσότερα νεαρά άτομα αφού το 48,3% των απασχολούμενων έχουν ηλικία μέχρι 35 χρονών. Το ποσοστό αυτό είναι μεγαλύτερο στις Υπηρεσίες και στις Κατασκευές και χαμηλότερο στη Μεταποίηση.
- (iii) Στις Μικροεπιχειρήσεις απασχολούνται λιγότεροι απόφοιτοι δημοτικού σε σύγκριση με το σύνολο της οικονομίας και περισσότεροι απόφοιτοι Μέσης εκπαίδευσης.
- (iv) Η μεγάλη πλειοψηφία των τεχνιτών, των χειριστών μηχανών και των ατόμων που ανήκουν στην κατηγορία των επαγγελματιών μικρής εξειδίκευσης, είναι χαμηλού επιπέδου μόρφωσης αφού έχουν φοιτήσει μόνο στο δημοτικό.
- (v) Οι Μικροεπιχειρήσεις αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην εξεύρεση κατάλληλου προσωπικού, ενώ ο γενικός διευθυντής έχει καθοριστικό ρόλο στη διαδικασία εξεύρεσης, πρόσληψης και κατάρτισης προσωπικού.
- (vi) Το ποσοστό των εργαζομένων στις Μικροεπιχειρήσεις που συμμετείχαν σε προγράμματα κατάρτισης το 1996 ήταν μόνο 8,2% και αποτελεί ιδιαίτερα χαμηλό ποσοστό.
- (vii) Για τους γενικούς διευθυντές των Μικροεπιχειρήσεων προκύπτουν σημαντικές ανάγκες κατάρτισης, σε ένα ευρύ φάσμα θεματικών τομέων με προτεραιότητα στους πιο κάτω:

- Συστήματα ολικής ποιότητας
- Ανάπτυξη και δραστηριοποίηση ομάδων
- Ξένες γλώσσες
- Νομοθεσία
- Τεχνολογία

(vii) Οι πιο σημαντικοί και κατά σειρά προτεραιότητας θεματικοί τομείς, στους οποίους οι Μικροεπιχειρήσεις εκτιμούν ότι πρέπει να καταρτίσουν άτομα, είναι:

- Πωλήσεις
- Μάρκετινγκ
- Τεχνολογία
- Ηλεκτρονικοί υπολογιστές
- Διεύθυνση ποιότητας

Εισηγήσεις και απόψεις

- (i) Ανάπτυξη ειδικών δράσεων με τη μορφή προγραμμάτων κατάρτισης, εργαστηριακών συναντήσεων και επισκέψεων επιμορφωτικού χαρακτήρα στο εξωτερικό.
- (ii) Ίδρυση και λειτουργία Κέντρου Παροχής Τεχνικών Πληροφοριών και Υποστήριξης προς τις Μικρομεσαίες επιχειρήσεις με έμφαση στις Μικροεπιχειρήσεις.
- (iii) Ανάπτυξη από την Αρχή Βιομηχανικής Κατάρτισης πολιτικής χορηγιών επικεντρωμένης στην ενίσχυση των Μικροεπιχειρήσεων.
- (iv) Συμμετοχή των αυτοεργοδοτούμενων γενικών διευθυντών των Μικροεπιχειρήσεων σε δραστηριότητες κατάρτισης.
- (v) Οργάνωση και εφαρμογή εξειδικευμένων προγραμμάτων για τις Μικροεπιχειρήσεις που να λαμβάνουν υπόψη το στάδιο ανάπτυξης, το τομεακό στοιχείο, τις εξειδικευμένες ανάγκες βασικών ομάδων εργαζομένων και τα συγκεκριμένα προβλήματα των Μικροεπιχειρήσεων.

- (vi) Εισαγωγή ειδικού σχεδίου για υποβοήθηση ανέργων πτυχιούχων να απασχοληθούν στις Μικροεπιχειρήσεις για απόκτηση εργασιακής πείρας και ταυτόχρονα να ικανοποιήσουν συγκεκριμένες ανάγκες των Μικροεπιχειρήσεων.
- (vii) Διοργάνωση κατάλληλων εισαγωγικών προγραμμάτων για αποφοίτους Σχολών Μέσης Παιδείας οι οποίοι απασχολούνται ή προτίθενται να απασχοληθούν στις Μικροεπιχειρήσεις.
- (viii) Οργάνωση και προώθηση ειδικών προγραμμάτων διεύθυνσης ανθρώπινου δυναμικού τα οποία να απευθύνονται στους γενικούς διευθυντές των Μικροεπιχειρήσεων.

Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (ΑνΑΔ)

Αναβύσσου 2, 2025 Στρόβολος, Τ.Θ. 25431, 1392 Λευκωσία, Κύπρος

Τηλέφωνο: 22515000, Τηλεμοιότυπο: 22496949

Ιστοσελίδα: www.hrdauth.org.cy Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο: hrda@hrdauth.org.cy